

Тищенко С.В.

асистент

Якобчук В.П.

к.е.н., доцент

Державний агроекологічний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ СЕЛА

В статті розглянуто сутність трудових ресурсів села, особливості їх використання за умов приєднання України до Світової організації торгівлі.

Ключові слова: трудові ресурси, Світова організація торгівлі, аграрний сектор.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняного аграрного сектору економіки постають принципово нові вимоги до формування і забезпеченості трудовими ресурсами сільськогосподарських підприємств, а особливо їх конкурентоспроможність за умов Світової організації торгівлі. Потреба в удосконаленні підходів щодо економічно обґрунтованого використання трудових ресурсів, а також можливість їх конкурентоздатності зумовлена несприятливою демографічною ситуацією, погіршенням показників соціального розвитку на селі, некваліфікованим менеджментом у більшості агроформувань. Одним з основних резервів покращення конкурентоспроможності трудових ресурсів села є створення потужного кадрового потенціалу сільськогосподарських підприємств та удосконалення управління ним. Однак недостатній рівень як професійних знань, так і вміння керівників та спеціалістів господарств приймати виважені рішення з питань конкурентоспроможності трудових ресурсів у конкретних умовах виробництва не дають можливості оцінити їх реальні потреби.

Нижчий рівень оплати аграрної праці порівняно з іншими галузями економіки, погіршення мотивація праці, низькокваліфіковане управління персоналом, відсутність збалансованості між трудовими ресурсами та робочими місцями спричиняють значне вивільнення працюючих із сільськогосподарського виробництва. Це призводить до відтоку з аграрного виробництва найбільш працездатних, досвідчених і перспективних трудових ресурсів, що негативно позначається на економіці села й продовольчій безпеці України.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у дослідження трудового потенціалу села, його конкурентоспроможності зробили такі вітчизняні вчені-економісти, як: Д.П. Богиня, О.А. Бугуцький, С.І. Бандур, В.В. Вітвіцький, І.Ф. Гнибіденко, О.А. Грیشнова, В.С. Дієсперов, Г.І. Купалова, О.В. Крушельницька, Е.М. Лібанова, В.В. Онікієнко, М.Й. Малік,

М.П. Поліщук, В.М. Петюх, І.Х. Степаненко, А.Б. Соскієв^{1,2}, В.К. Терещенко, Є.І. Ходаківський, В.В. Юрчишин, К.І. Якуба та ін. Проте питання забезпечення сільськогосподарських підприємств кваліфікованими кадрами та надання їм конкурентоспроможних переваг у сучасних умовах розвитку економіки вивчені недостатньо. Відсутність належної уваги державних органів до теоретично-наукових та практичних форм і методів вирішення досліджуваних питань негативно позначається на результатах діяльності аграрних підприємств. Тому дослідження процесів, пов'язаних із формуванням конкурентоспроможних переваг трудових ресурсів, які б відповідали вимогам ведення сучасного сільськогосподарського виробництва, та розробка пропозицій щодо ефективного використання праці є актуальним і необхідним завданням розвитку галузі сільського господарства.

Результати дослідження. Приєднання України до СОТ не зможе активізувати позитивні процеси. Відбудуться негативні процеси на ринку праці, що потребуватимуть підвищення якості трудових ресурсів села. *Позитивними* сторонами щодо зайнятості може бути підвищення попиту на трудові ресурси окремих сільськогосподарських підприємств (за умови випуску конкурентоспроможної продукції та розширення обсягів виробництва). А *негативними* – скорочення обсягів виробництва на неефективних сільськогосподарських підприємствах та вивільнення значної кількості працівників – це найбільш вірогідніше на сьогодні. Характерним у цей період буде скорочення чисельності зайнятих трудових ресурсів, зростання обсягів безробіття впродовж 2-3 років після вступу

України до СОТ із поступовим подоланням негативних тенденцій. У подальшому відбуватиметься активізація зайнятості (затяжними темпами) та скорочення безробіття, що експерти пов'язують з адаптацією національного ринку праці до умов функціонування економіки країни в рамках СОТ.

У результаті дослідження виявлено, що із вступом України до СОТ дуже гостро постають питання про ефективність використання трудових ресурсів села їх конкурентоздатність. У зв'язку з цим необхідно реалізувати систему державних заходів, які охоплюють нормативно-правові, організаційно-економічні, соціально-демографічні та інші аспекти.

У процесі дослідження обґрунтовано, що *нормативно-правові заходи* передбачають гармонізацію законодавства, забезпечення правової захищеності та інших нормативних актів у відповідність з вимогами СОТ.

Організаційно-економічні заходи включають: інтенсифікацію виробництва, підготовку кваліфікованих працівників і спеціалістів, забезпечення балансу між рівнем життя, купівельною спроможністю населення та ціновою політикою на ринку товарів і послуг.

Соціально-демографічні заходи спрямовані на стандартизацію соціального рівня життя, поліпшення демографічної ситуації. Більшість українських сільськогосподарських виробників не готові до майбутньої конкурентної боротьби і навіть не володіють елементарною інформацією, в яких умовах і яким чином їм доведеться працювати у разі вступу до СОТ? Такі зміни можуть підвищити напругу також і на зареєстрованому сільському ринку праці. Із-за невідповідності професійної якості українських трудових ресурсів європейським вимогам збільшиться чисельність безробітних, які звертатимуться до служби зайнятості за сприянням у працевлаштуванні.

Проблема якості трудових ресурсів в нашому суспільстві є актуальною, тому вже зараз ситуація така, коли в людей обмежені можливості знайти роботу з пристойною заробітною платою і потребують працівників певних професій та високої кваліфікації.

Потребуватимуть також розширення такі види послуг служби зайнятості, як професійне навчання сільських безробітних на замовлення роботодавців, матеріальне стимулювання роботодавців з метою створення робочих місць для безробітних, розвиток різних форм матеріальної підтримки безробітних для стимулювання їх підприємницької діяльності.

Таким чином, вступ до СОТ охопить як успішні підприємства, що використовують новітні технології, так і неконкурентоспроможні підприємства. В обох випадках очікується скорочення зайнятості, але в першому створюється матеріальна база для соціального захисту безробітних, а в другому - ні. Регулювання використання трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах на селі вимагатиме активних дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, територіальних громад.

Необхідно при створенні концепцій аграрної політики впроваджувати заходи, які б підтримували національне виробництво і поєднували в собі інтереси вступу України до СОТ і в перспективі – Європейського Союзу. У ній повинні бути закладені принципи, що визначають селянина як власника і господаря землі, засобів виробництва, суб'єкта господарювання і працівника, носія моралі та національної культури, а також гарантію захисту сільськогосподарських підприємств від втрати землі та іншої власності, роботи і засобів існування, підвищення пріоритетності соціально-економічного розвитку села.

Висновки. Спрямування економіки країни у світове співтовариство – СОТ зумовлює вирішення проблеми подальшого розвитку ефективності використання трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах та їх конкурентоспроможності. За умови нової стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва необхідно удосконалення державної системи заходів, що включає нормативно-правове регулювання, організаційно-економічні заходи, соціально-демографічні аспекти розвитку. Забезпечення професійної підготовки та

перепідготовки селян, які відповідають вимогам ринку, організація навчання по створенню нових форм зайнятості надасть впевненості працівника аграрної сфери в нових конкурентоспроможних умовах розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богиня Д.П., Грیشнова О.А. Основи економіки праці. – К.: Знання-прес. - 2001. – 313 с.
2. Вітвіцький В.В. Організаційно-економічні аспекти продуктивності в галузях АПК // Продуктивність агропромислового виробництва. – 2004. – № 1. – С. 5–18.
3. Вітвіцький В.В. Вплив основних чинників на підвищення продуктивності аграрної праці // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 5. – С. 29-40.
4. Дієсперов В.С. Економіка сільськогосподарської праці. – К.: ІАЕ УААН. - 2004. – 488 с.
5. Мотивація праці та формування ринку робочої сили / О.А. Бугуцький, Г.І. Купалова, В.С. Дієсперов та ін.; За ред. П.Т. Саблука, О. А. Бугуцького. – К.: Урожай. - 1993. – 416 с.
6. Савченко В.А. Управління розвитком персоналу. – К.: КНЕУ. - 2002. – 351 с.
7. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: Нав. Посіб. 2-ге вид., перероб і допов. – К.: Кондор. - 2005. – 308 с.

TYSHCHENKO S.V., YAKOVCHUK V.P COMPETITIVENESS OF LABOURS VILLAGE RESOURCES.

In the article the essence of labour resources of village is considered, the feature of their use subject to the condition joining of Ukraine to World trade organization.

Keywords: labour resources, World trade organization, agrarian sector.

ТИЩЕНКО С.В., ЯКОБЧУК В.П. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ СЕЛА.

В статье рассмотрена сущность трудовых ресурсов села, особенность их использования в условиях присоединения Украины к Мировой организации торговли.

Ключевые слова: трудовые ресурсы, Мировая организация торговли, аграрный сектор.